

OBSAH

ÚVODNÍ POZNÁMKA 7

I. OD VOJENSKÝCH KAPEL K SOKOLSKÝM 17

ÚVODEM 19

Dnešní představy o dechových kapelách. Smysl studia. Metoda hodnocení.

1. KAPELY VOJENSKÉ 20

Vznik kapel v armádách. Vliv tureckých hudeb a jeho přecenění. Dechové harmonie v Čechách. Revoluce ve stavbě dechových nástrojů. Její význam pro dechové kapely. V. Fr. Červený. Zformování kapel se žesti. Plukovní hudby v Rakousku: územní rozložení, organizace, výkonnost, vzdělání kapelníků, předpoklady u hráčů, pracovní podmínky. Vliv české hudebnosti. Reprodukční styl rakouských hudeb. Elékové.

Funkce vojenských kapel v armádě a ve společnosti: v boji, střídání stráží, čepobití, zastaveníčka, monstrkoncerty, koncerty v kruhu. Vliv kapel na měšťanstvo v obrození. Účast na bálech, občanských průvodech. Koncerty v přírodě a jejich ohlas. Popularita národních písní a polky. Ochabnutí styku veřejnosti s hudbami v 50. letech.

Rozvoj národního života v 60. letech. Aktivní úloha národní písně. Zvýšená potřeba dechových kapel. Pařížská soutěž vojenských hudeb r. 1867. Zájem kapelníků na využití hudeb. Národně politické požadavky na hudby. Repertoár vojenských kapel. Nedostatek českých a slovanských skladeb. Zákaz užívání vojenských hudeb k politickým účelům. Zakládání civilních kapel.

Význam vojenských kapel.

2. KAPELY V OBČANSKÉM ŽIVOTĚ 33

Mýlnost představy o „civilnění“ dechových kapel. Pozaunění a trubači ve městech v 16. stol. „Turecké“ kapely v civilním životě koncem 18. a začátkem 19. stol. Koncesované hudby 40. let. V revoluci 1848. Profesionální městské kapely. Rozvoj civilních kapel po r. 1860. Služba národnímu hnutí. Cesta za národním repertoárem. Skladba repertoáru. Krize kapel v 80. letech.

Rozšíření dechových kapel v národopisně výrazných oblastech. Zatlačování lidových muzik. Obsazení a repertoár krajevých muzik. Jejich „národní“ rysy.

a) KAPELY OSTROSTŘELCŮ 41

Měšťanské ozbrojené sbory a jejich poslání. Význam sborů pro měšťanstvo. Veřejná činnost ostrostřeleckých sborů. Jejich rakouská orientace a reakčnost. Neúčast na národním životě.

Kapely ostrořtelců, jejich organizace a úroveň. Účast na životě jiných spolků. Repertoár. Provozování české a slovanské hudby. Ideová funkce. Sepětí se zřizovatelskými institucemi.

b) HORNICKÉ KAPELY

45

Hornické stavovství, jeho projevy a rysy. Úloha kapel o hornických slavnostech. První známé kapely v hornických oblastech. Zakládání závodních kapel v 2. pol. 19. století. Příklad vojenských hudeb. Hudebníci a jejich postavení v zaměstnání. Závislost hudeb na závodech. Stanovy hornických hudeb. Uvědomění horníků a hudebníků v 90. letech. Styky hornických hudeb se spolky. Hornické kapely v národním životě. Rakouský ráz hornických slavností. Závislost na vojenském repertoáru. Dozor podniků nad repertoárem. Kritika repertoáru ze strany veřejnosti. Rozpad hornických hudeb. Jejich význam.

c) KAPELY SPOLKOVÉ

51

Sokolské kapely

51

Vznik jednoty Sokol. Národně politický ráz Sokola. Účast na akcích s protivládním zaměřením. Rozchod s církví. Rozvoj sokolského hnutí. Perzekuce Sokola na přelomu 60.–70. let. Činnost Sokola. Hromadná cvičení, výlety. Projevy nacionalismu na výletech. Potřeba hudeb. První sokolská kapela v Praze. Sokolské hudby na venkově. Nejúspěšnější soubory. Trubačí na sokolovky. Tvorba tanců se sokolskými názvy. Hudby ke cvičením. Sokolské písně, sokolské pochody.

Veteránské kapely

59

Počátky veteránských spolků. Jejich účel. Veřejná vystoupení veteránů. Oddanost Rakousku a císaři. Důraz na podpůrný ráz českých spolků. Spolková činnost. Odmítnutí germanizačních tendencí. Odpor k militarismu před I. světovou válkou. Hudby při veteránských spolecích a jejich účel. Význam kapel vojenských vysloužilců.

Hasičské kapely

62

Podmínky vzniku. Omezená činnost hasičských kapel. Kapela hasičů firmy Thonet. Jiné hasičské hudby.

3. VÝZNAM DECHOVÝCH KAPEL

64

II. Z DUCHA ŠEDESÁTÝCH LET

67

1. DO SLUŽEB KOLÍNSKÉHO SOKOLA

69

Kolín na rozhraní 60. a 70. let: hospodářský a společenský rozvoj, spolky, národní a politické poměry. František Kmoch: původ, vzdělání, hudebník, učitel. Počátky hudebního působení v Kolíně. Stav hudby ve městě. Založení kapely. Hudbou sokolskou.

- 2. NA STRANĚ NÁRODNÍ OPOZICE** 74
- Kolínská politická opozice. Vojenská okupace města. Přimknutí Kmocha k opozici. Podoba kapely v r. 1872. Tvorba repertoáru. Začátky činnosti kapely a první ohlasy. Pokus o zřízení hudebního ústavu. Slavnost položení základního kamene sokolovny. Jungmannovy oslavy v Praze. Suspence. Sokolským a městským kapelníkem.
- 3. OD PÍKY ZA VYŠŠÍMI CÍLI** 80
- Předpoklady rozvoje. Služba Sokolu. Hry k tanci. První kompozice. Josefská a májová zastavenička. Koncertní zájezdy: Klicperovy oslavy v Chlumci n. C., Chrudim. Znovu do Prahy. Vzestup kapely a jeho přičiny. Kmoch a publikum.
- 4. ZA NÁRODNÍ A SLOVANSKÝ KONCERTNÍ REPERTOÁR** 85
- Repertoár Kmochovy kapely. Pořady Dobroslava a Dobromily. Vystoupení Kmocha houslisty. Nedostatek smetanovského repertoáru v 70. letech. Ohlas protitureckého boje Jihoslovanů v Kolíně. Jihoslovanská tvorba v Kmochově kapele. Pochody s jihoslovanskými písněmi. Aktuálnost ruské hymny. První koncerty s hudbou Dvořáka a Smetany v Kolíně. Staggiony Pištětkovy a Švandovy společnosti. Národní divadlo a Kolín. Smetana čestným členem Dobroslava. České a slovanské koncerty na počátku 80. let. Nacionalistický šovinismus v repertoáru.
- 5. PRVNÍ VELKÉ VÝLETY** 95
- Cesta na Krkonoše r. 1879. Její význam. Národnostní poměry po Stremayrově nařízení. Oslavy císařské stříbrné svatby. Kmochův pochod Sláva císaři a králi. Císařova zastávka v Kolíně. Oslavy sňatku korunního prince Rudolfa na reálce. Útok na Kmochovu servilnost Němcům. Další výlety. I. sokolský slet. Do Brna. Odvolání libereckého zájezdu.
- 6. DO SVĚTA** 104
- Nabídka k cestě do Ameriky. Přijetí Holečkovy kapely. Jednání o koncerty na výstavě ve Štýru. Zájezdy r. 1884. Olomouc. Polský koncert v Kolíně. Výlet do Krakova: zastávka v Olomouci, přijetí v Polsku, polská setkání, význam výletu. Obohacení repertoáru kapely. Výletní reminiscence. S hospodářskou jednotou do Budapešti. Průvod a koncert ve Vídni. Budapeštská vystoupení a jejich ohlas.
- 7. KMOCH A JEHO KAPELA V KRIZI SPOLEČNOSTI 80. LET** 110
- Existenční krize kapely. Její příčiny. Útoky na kapelu. Kmochovy příjmy. Učitelé hudby v Kolíně. Založení Kmochova hudebního ústavu. Sociální postavení hudebníků. Nabídky kapelníkův a členům z jiných měst. Nezáměr o kapelu v Kolíně. Poměr Sokola ke Kmochovi.
- 8. VZNIK KMOCHOVÝCH POCHODŮ** 114
- Pochodový repertoár v 70.–80. letech. Nevhodnost rakouských pochodů, potřeba národních skladeb. Pronikání skladeb s neangažovanými a vlasteneckými názvy. Skladby s jihoslovanský-

mi písněmi. První Kmochovy pochody. Vliv sokolských sletů na tvorbu pochodů. Kmochův Lví silou. Význam dosavadních podnětů pro Kmocha. My jsme hoši z Kolína. Známé pochody s lidovými písněmi: okolnosti vzniku, potíže s datováním.

9. PÍSNĚMI PROTI RAKOUSKU 120

Opožděnost písníových adaptací Kmochoových. Její příčiny. Protirakouská aktivizace repertoáru. Hymny a sokolské písně na sletech. Podlipanská. Omezování Kmochoových vystoupení politickými úřady. Do Ruska. Národnostní srážky: Zvičina, Vídeň. Pochod Česká muzika.

10. DO NOVÉHO STOLETÍ 127

Kmochovo vlastenectví a povaha jeho služebnosti publiku. Nedostatek progresivních podnětů po r. 1900. Pochody s pololidovými písněmi. Sokolské pochody. Vzrůst publicity: edice u Mojžíra Urbánka, hry v Praze, pozvánky do zahraničí. Vázanost kapely na užitkový provoz. Osłavy 50 let Sokola Kolín. Smrt Kmochova. Památníky Kmochovi. Ožívování národní funkce Kmochoových pochodů v přístích desetiletích.

III. POCHOD FRANTIŠKA KMOCHA 135

Fr. Kmoch hudebník. Skladatel. Forma Kmochova pochodu. Charakter dílů. Harmonický plán. Dynamika. Gradace. Schematičnost. Sloh a jeho rysy. Fadrhonsovy úpravy. Mimohudební souvislosti. Emocionální účinek. Náladová komunikativnost a její kořeny. Píseň v triu. Postoj kritiky k úpravám písně. Původ písní. Autoři slov. Změny vzniklé při úpravách: změna taktu, rytmu, melodie, deklamace, kantability, tempa. Význam úprav. Národní ráz Kmochoových pochodů. „Civilní“ intonace. Muzikálnost. Životnost skladeb.

Seznam skladeb. 158

IV. POCHOD V ČECHÁCH A FRANTIŠEK KMOCH 169

1. FORMOVÝ VÝVOJ POCHODU PŘED KMOCHEM 171

Pojetí užitých žánrů do 19. stol. Žánrová a umělecká diferenciacie užitých hudebních forem v 19. stol. Poklasická forma pochodu, harmonic, nástrojové obsazení. Vliv technické revoluce ve stavbě nástrojů na proměnu formy. Krystalizace formy a intonačního charakteru pochodu.

2. O POCHOD ČESKÉ INTONACE 178

Z vojenského do maloburžoazního prostředí. Národní písně v užitých žánrech a v pochodu. Bendlový pochody pro sbor. Vliv sokolských písní a pochodů. Skladby pro sokolovky. Nové

intonační prvky. Pochod Filipovičův. Vývojový význam Kmochova pochodu. Tvorba vojenských kapelníků na konci století. Rozmělnění Kmochova stylu epigony.

3. DECHOVÉ KAPELY, KMOCHOVY POCHODY A DNEŠEK 190

Dechové kapely v současnosti. Ústřední vojenská tělesa. Pokusy o zumělcštění dechové hudby. Popularita Kmocha podle sociologického výzkumu. Opodstatnění Kmochových skladeb v současnosti. Kmochovo místo v české kultuře.

POZNÁMKY 197

POUŽITÁ LITERATURA 235

JMENNÝ REJSTŘÍK 239